EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 14.4.2010
COM(2010)143 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

PAR TO, KĀ PIEMĒROTA UN CIK EFEKTĪVA IR PADOMES 2003. GADA 23. MAIJA DIREKTĪVA 2003/35/EK, AR KO PAREDZ SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBU DAŽU AR VIDI SAISTĪTU PLĀNU UN PROGRAMMU IZSTRĀDĒ UN AR KO ATTIECĪBĀ UZ SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBU UN IESPĒJU GRIEZTIES TIESĀS GROZA PADOMES DIREKTĪVAS 85/337/EEK UN 96/61/EK

1. IEVADS

Komisija šo ziņojumu ir izstrādājusi, piemērojot Direktīvas 2003/35/EK (turpmāk "direktīva") 5. pantu. Šīs direktīvas mērķis ir veicināt to saistību ieviešanu, kas izriet no Orhūsas 1998. gada 25. jūnija konvencijas[1], jo īpaši tās 6., 7. panta un 9. panta 2. un 4. punkta.

5. pantā minēts: „*Komisija līdz 2009. gada 25. jūnijam nosūta Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šīs direktīvas piemērošanu un efektivitāti. Lai turpinātu integrēt vides aizsardzības prasības saskaņā ar Līguma 6. pantu un ņemot vērā pieredzi, kas gūta, piemērojot šo direktīvu dalībvalstīs, šādam ziņojumam vajadzības gadījumā pievieno priekšlikumus par šīs direktīvas grozījumiem. Komisija jo īpaši apsver iespēju paplašināt šīs direktīvas darbības jomu, attiecinot to arī uz citiem vides plāniem un programmām*."

Ir svarīgi atzīmēt, ka ar direktīvas 3. pantu ir grozīta Direktīva par ietekmes uz vidi novērtējumu (IVN). Tika veikta padziļināta IVN direktīvas analīze, tostarp arī par tiem jautājumiem, uz kuriem attiecas Direktīva 2003/35/EK, šīs analīzes rezultāti bija pamats 2009. gada 23. jūlija ziņojuma sagatavošanai[2]. Turklāt 4. pants direktīvā, ar ko groza Direktīvu 96/61/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (IPNK direktīva)[3], tika formāli atcelts IPNK direktīvas kodifikācijas gaitā. Šī atcelšana ir formāla tādā nozīmē, ka 4. pantā un II pielikumā minētie noteikumi bez grozījumiem iekļauti kodificētajā direktīvā. Komisija ar 2006. gada 2. marta lēmumu[4] izveidoja anketu attiecībā uz IPNK direktīvu par pieredzi laikposmā no 2006. gada 1. janvāra līdz 2008. gada 31. decembrim, iekļaujot arī direktīvā minētos aspektus. Attiecīgais ziņojums tiks iesniegts pārējām iestādēm atbilstīgi Direktīvas 2008/1/EK 17. panta 3. punktam.

Šajā situācijā Komisija uzskatīja, ka ziņojumā jāaplūko tikai 2. panta piemērošana un efektivitāte, jo jautājumi par IVN izskatīti 2009. gada 23. jūlija ziņojumā[5], savukārt jautājumi par IPNK jāizskata nākamajā ziņojumā. Šajā ziņojumā tiks izskatīti jautājumi par nepieciešamību vai iespēju iesniegt grozījumu priekšlikumus un iespēju paplašināt direktīvas piemērošanas jomu, attiecinot to uz plāniem un programmām, kas nav paredzēti I pielikumā.

---

1 Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem. Atbilstīgi Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumam (2005/370/EK), OV L 124, 17.5.2005., ES ir šīs konvencijas locekle kopš 2005. gada 5. maija.

2 Komisijas 2009. gada 23. jūlija ziņojums par direktīvas par ietekmes uz vidi novērtējumu (IVN) piemērošanu un efektivitāti, COM (2009)378.

3 2008. gada 15. janvāra Direktīva 2008/1/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (Kodificētā versija), OV L 24, 29.1.2008.

4 Komisijas 2006. gada 2. marta Lēmums, ar kuru izveido anketu Padomes Direktīvai 96/61/EK (2006/194/EK), OV L 70, 9.3.2006., 65. lpp.

5 Šādi punkti 2009. gada 23. jūlija ziņojumā par sabiedrības līdzdalību saistībā ar IVN (t.i., Direktīvas 2003/35/EK 3. pants): 2.2. un 3.3. daļa un 2. pielikums.

2. ŠAJĀ ZIŅOJUMĀ APLŪKOTĀS DIREKTĪVAS DARBĪBAS JOMA, KONKRĒTĀK, 2. PANTS PAR VIDES PLĀNIEM UN PROGRAMMĀM

Direktīvas 2. panta mērķis ir pilnībā īstenot Orhūsas konvencijas 7. pantu. Tajā jo īpaši minēts, ka „*dalībvalstis nodrošina sabiedrībai agrīnas un efektīvas iespējas piedalīties tādu plānu vai programmu sagatavošanā un pārveidē vai pārskatīšanā, kas jāizstrādā saskaņā ar I pielikumā minētajiem noteikumiem*."

Atbilstīgi šā 2. panta 4. un 5. punktam tajā minētos noteikumus nepiemēro nedz plāniem un programmām, kuru izstrādes vienīgais mērķis ir valsts aizsardzība vai kas īstenoti civilās aizsardzības nolūkā (4. punkts), nedz I pielikumā norādītajiem plāniem un programmām, attiecībā uz kurām sabiedrības līdzdalības procedūra notiek saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/42/EK vai Direktīvu 2000/60/EK (5. punkts).

Ņemot vērā iepriekšminētos izņēmumus, atbilstīgi I pielikumam direktīvā tās 2003. gada redakcijā 2. pants attiecas uz programmām, kuras minētas:

- 7. panta 1. punktā Direktīvā 75/442/EEK par atkritumiem;

- 6. pantā Direktīvā 91/157/EEK par baterijām un akumulatoriem, kuros ir dažas bīstamas vielas;

- 5. panta 1. punktā Direktīvā 91/676/EEK attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti;

- 6. panta 1. punktā Direktīvā 91/689/EEK par bīstamajiem atkritumiem;

- 14. pantā Direktīvā 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu;

- 8. panta 1. punktā Direktīvā 96/62/EK par apkārtējā gaisa kvalitātes novērtēšanu un pārvaldību.

Tomēr skaidrības un racionalizācijas labad daži tiesību akti tika kodificēti, savukārt dažas direktīvas tika pieņemtas ar mērķi stiprināt vides aizsardzību.

Tiesību aktu grozījumu dēļ direktīvas 2. pants attiecas vai attieksies uz šādiem plāniem un programmām:

- sākot ar 2010. gada 12. decembri, — atkritumu pārvaldes plāniem, kas minēti Direktīvas 2008/98/EK[6] 28. pantā; atbilstīgi šīs direktīvas 41. pantam Direktīva 2006/12/EK (ar kuru kodificē Direktīvu 75/442/EEK) un Direktīva 91/689/EEK tiks atcelta tikai sākot ar šo datumu; līdz tam Direktīvas 2006/12/EK 7. pantā un Direktīvas 91/689/EEK 6. pantā minētajiem plāniem piemērojami šie noteikumi;

- rīcības programmām, kas minētas 5. panta 1. punktā Direktīvā 91/676/EEK attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņošanu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti;

---

[6] 2008. gada 19. novembra Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu, OV L 312, 21.11.2008., 3. lpp. Direktīvas 40. apsvērumā skaidri minēta sabiedrības līdzdalība, kas paredzēta Direktīvā 2003/35/EK.

- sākot ar 2010. gada 11. jūniju, — Direktīvas 2008/50/EK[7] 23. pantā minētajiem gaisa kvalitātes uzlabošanas plāniem; atbilstīgi šīs direktīvas 31. pantam Direktīva 96/62/EK tiks atcelta tikai pēc šā datuma, līdz tam uz Direktīvas 96/62/EK 8. panta 3. punktā minētajiem plāniem attieksies šī direktīva.

Attiecībā uz apsaimniekošanas plāniem, kas minēti Direktīvas 94/62/EK[8] 14. pantā, ņemot vērā to, ka atkritumu apsaimniekošanas plānos, kuri sagatavojami atbilstīgi 7. pantam Direktīvā 75/442/EEK (kas tika pārveidota par Direktīvu 2006/12/EK) un kuri sākot ar 2010. gada 12. decembri tiks aizstāti ar plāniem, kas minēti Direktīvas 2008/98/EK 28. pantā, jāiekļauj *„īpaša nodaļa attiecībā uz iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu, ietverot tajā 4. un 5. pantā paredzētos pasākumus,*" sabiedrības līdzdalība attiecībā uz šo nodaļu tiek īstenota šajos plānos.

Pretēji Direktīvas 91/157/EEK 6. pantam, kurā skaidri norādītas programmas, kas jāizstrādā dalībvalstīm, Direktīvā 2006/66/EK[9], ar kuru no 2008. gada 26. septembra atceļ Direktīvu 91/157/EEK, nosprausto mērķu sasniegšanai noteikta cita pieeja, proti, attiecīgu kompetentu iestāžu un uzņēmumu brīvprātīgi nolīgumi (27. pants). Dalībvalstis tikai šo nolīgumu neievērošanas gadījumā īsteno atbilstošus noteikumus, izmantojot likumdošanas, normatīvos vai administratīvos pasākumus. Tādējādi Direktīvā 91/157/EEK sākotnēji paredzētie pasākumi vairs nepastāv.

3. INFORMĀCIJA, KAS IZRIET NO IEGŪTĀS PIEREDZES

Informācija par 2. panta piemērošanu gūta gan no Komisijas pieredzes, gan no ziņojumiem, kuri tiek pieprasīti no dalībvalstīm, kaut arī šādi ziņojumi direktīvā[10] netika paredzēti.

- *Direktīvas un jo īpaši tās 2. panta transponēšana*

Šā ziņojuma pieņemšanas datumā visas tās dalībvalstis, kuras iesniedza atbildi, savos valsts tiesību aktos un dažkārt arī reģionālajā līmenī (Beļģija un Austrija) bija transponējušas direktīvu un jo īpaši tās 2. pantu. Pieņemot tiesību aktus, ar kuriem transponē Direktīvu 2001/42/EK[11], kas vairāk zināma kā stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma direktīva, dažas dalībvalstis, proti, Francija, Čehija un Beļģija, vismaz daļēji transponējušas 2. pantu. Turklāt

---

7 Direktīva 2008/50/EK par apkārtējā gaisa kvalitāti, OV L 152, 11.6.2008., 1. lpp.

8 Direktīva 94/62/EK par iesaiņojumu un izlietoto iesaiņojumu, kurā grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 1882/2003, Direktīvu 2004/12/EK un 2005/50/EK un jaunākie grozījumi izdarīti ar Regulu (EK) Nr. 219/2009.

9 2006. gada 6. septembra Direktīva 2006/66/EK par baterijām un akumulatoriem, un bateriju un akumulatoru atkritumiem un ar ko atceļ Direktīvu 91/157/EEK, OV L 266, 26.9.2006. Atbilstīgi šīs direktīvas 28. pantam no 2008. gada 26. septembra Direktīva 91/157/EEK ir atcelta.

10 Pretēji Direktīvai 2003/4/EK, ar kuru Kopienas tiesību aktus pielāgo Orhūsas konvencijai par sabiedrības piekļuvi informācijai vides jautājumos, direktīvā nav skaidri noteikts, ka dalībvalstis iesniedz Komisijai ziņojumu par piemērošanā gūto pieredzi. Tāpēc Komisija uzskatīja par nepieciešamu, lai tās rīcībā būtu dalībvalstu informācija un novērtējums. 2008. gada 29. jūlija vēstulē Komisija pieprasa dalībvalstīm iesniegt piezīmes, pamatojoties uz paskaidrojošajiem noteikumiem. Atbildi iesniedza divdesmit dalībvalstis, no tām dažas vēlāk par noteikto termiņu — 2008. gada 14. novembri. Septiņas dalībvalstis, kuras neiesniedza atbildes, ir Īrija, Itālija, Luksemburga, Portugāle, Slovākija, Slovēnija un Somija.

11 2001. gada 27. jūnija Direktīva 2001/42/EK par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu, OV L 197, 21.7.2001., 30. lpp.

starp septiņām valstīm, kuras nav iesniegušas atbildi, tikai Īrija savā tiesību sistēmā vēl nav pilnībā transponējusi šo direktīvu[12]. Šis konstatējums tomēr neattiecas uz 2. pantu.

Tādējādi var secināt, ka visas dalībvalstis ir pieņēmušas nepieciešamos pasākumus, lai savā tiesību sistēmā transponētu 2. pantu.

- *Komisijas pieredze 2. panta piemērošanā*

Pēc tiesību aktu pielāgošanas, kas notikusi pēc direktīvas[13] pieņemšanas, sākot ar 2010. gada beigām plāni un programmas attiecās un attieksies galvenokārt uz atkritumu apsaimniekošanu un gaisa kvalitāti. Salīdzinot to būtību un darbības apjomu, tieši SVN direktīva, nevis 2. pants varētu būt piemērotāks instruments šo jautājumu risināšanai, tostarp attiecībā uz sabiedrības līdzdalību. Turklāt SIVN direktīvas 6. pantā paredzēta tikpat plaša sabiedrības līdzdalība kā direktīvas 2. pantā. Šāds apsvērums parādās arī dažu dalībvalstu pieredzē. Šajā posmā novērojama tikai tendence. Turpmākajā procesa gaitā būs redzams, vai šī tendence nostiprinās un kļūst par vispārēju praksi.

Beļģijas Valsts padome[14] divos līdzīga satura lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu jautāja par saistību starp rīcības programmām attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret nitrātu piesārņojumu un SIVN direktīvu, jo īpaši tās 3. pantu. Šā ziņojuma pieņemšanas laikā lietas par slāpekļa apsaimniekošanas programmu, ko Valonijas reģions pieņēma ar 2007. gada 15. februāra rīkojumu, vēl aizvien tiek izskatītas.

Komisijas informāciju papildināja arī ziņojumi, kurus dalībvalstis bija aicinātas iesniegt. Atbildes, ko sniedza divdesmit atbildējušās dalībvalstis, balstījās uz Komisijas 2008. gada 29. jūlija vēstulei pievienotajiem paskaidrojošajiem norādījumiem. Informācijas apjoma un detalizācijas ziņā šīs atbildes bija ļoti atšķirīgas. Šo atbilžu analizēšanā Komisija vadījās pēc paskaidrojošo norādījumu struktūras. Turklāt Komisija ņēma vērā kontaktus ar dalībvalstu ekspertiem un NVO tajās septiņās dalībvalstīs, kuras nebija sniegušas atbildi. To dalībvalstu piezīmes, kuras bija atbildējušas uz Komisijas vēstuli, pēc būtības neatšķiras no informācijas, kas ir Komisijas rīcībā par tām septiņām dalībvalstīm, kuras atbildi nesniedza.

Jāizceļ divi aspekti attiecībā uz pieredzi valstu līmenī, proti, direktīvas piemērošanas pozitīvā un negatīvā ietekme un tās efektīva izmantošana.

Direktīvas piemērošanas pozitīvā un negatīvā ietekme

Vairākas dalībvalstis atzīmē, ka, pateicoties noteikumiem par sabiedrības līdzdalību, ir ievērojami palielinājusies sabiedrības izpratne par vides jautājumiem, tostarp tiem, kas saistīti ar plāniem un programmām. Tāpat arī jūtama lielāka to ierēdņu, kuri atbild par plānu un programmu projektu izveidi, kā arī to politisko instanču, kuras atbild par šo plānu un projektu pieņemšanu, izpratne par nepieciešamību pirms plānu un programmu pieņemšanas jautāt sabiedrības viedokli. Tomēr vēl vajadzīga vietējo pašvaldību rīcība.

Nodrošinot lielāku izpratni par jautājumiem un riskiem, sabiedriskā apspriešana veicināja pieņemto pasākumu piemērošanu un radījusi lielāku uzticēšanos attiecīgajām iestādēm. Dažos gadījumos sabiedrības komentāru rezultātā tika grozīti iesākumā paredzētie risinājumi

---

12 Tiesas 2009. gada 16. jūlija spriedums Lietā C-427/07.

13 Šie pielāgojumi analizēti 2. nodaļā.

14 Apvienotās lietas C-105/09 un C- 110/09, kas vēl aizvien tiek izskatītas.

vai mazināti tie aspekti, kas rada satraukumu attiecīgajā sabiedrības daļā. Dažkārt apspriežu rezultātā valsts iestādes varēja saņemt informāciju par rīcības nozarēm, kuras pilsoniskā sabiedrība uzskata par prioritārām, un ņemt to vērā jaunu prioritāšu noteikšanā.

Dažos komentāros norādīts, ka to indivīdu līdzdalība, kuri nav apvienību biedri, ir ierobežotāka pat stratēģisku dokumentu gadījumā[15]. Kā norādīts kādā no atbildēm, tas varētu būt saistīts ar to, ka „sabiedrības vairākums" vēl nezina, ka tam ir tiesības piedalīties apspriešanā. Vairākās dalībvalstīs tika veikti pasākumi, lai informētu sabiedrību par šīm tiesībām un lai plašsaziņas līdzekļos, vajadzības gadījumā arī vietējos, nodrošinātu iespējami lielāku publicitāti apspriešanām, kas paredzētas nākamajās nedēļās.

Dažās atbildēs norādīts, ka apspriešanai nepieciešams paredzēt atbilstošus finanšu līdzekļus un cilvēkresursus, piemēram, lai analizētu sabiedrības komentārus.

Dažās dalībvalstīs jau pirms direktīvas pastāvēja tiesību akti vai prakse apspriesties ar sabiedrību, tādējādi direktīvai nebija lielas ietekmes, tā arī neizraisīja nozīmīgas izmaiņas, vismaz attiecībā uz plāniem un programmām.

Katrā gadījumā direktīva skaidri apliecina sabiedrības tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanas procedūrā vides jomā, un dažos gadījumos tā ir nostiprinājusi šīs tiesības.

Saņemtajās atbildēs atšķirīgi tiek izcelti aspekti, kuri tiek uztverti kā mazāk pozitīvi. Tika konstatēts, ka:

- dažos gadījumos sabiedrība prasa iestādēm informāciju, datus vai dokumentus, kuri neattiecas uz notiekošo apspriešanu;

- vairākos gadījumos ir grūti adekvāti novērtēt paustos viedokļus, jo trūkst piemērotu dokumentu šo viedokļu atbalstam;

- attiecībā uz nozīmīgiem plāniem (konkrēti, attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas plāniem divās dalībvalstīs) sabiedrības līdzdalība vienā gadījumā izraisīja ievērojamas darba izmaksas un grūtības visiem pieņemamu vai lielākajai daļai pieņemamu risinājumu meklēšanā, tādējādi plāna pieņemšana tika ļoti aizkavēta, otrajā gadījumā ar sabiedrības līdzdalību saistīto papildu termiņu dēļ daži dati vairs nebija aktuāli.

- *2. panta efektīva izmantošana*

Kopumā tika konstatēta ļoti ierobežota 2. panta piemērošana. To var izskaidrot ar to, ka laikposms starp transponēšanas beigu datumu (2005. gada 25. jūnijs) un datumu, kas noteikts dalībvalstu pieredzes konstatēšanai (2008. gada 31. maijs), bija salīdzinoši neliels. Otrs skaidrojums, ko arī minēja dažas dalībvalstis, ir tas, ka 2. pantā paredzētās apspriešanas tiek rīkotas plašākā kontekstā saistībā ar Direktīvu 2001/42/EK.

Atbildēs nav norāžu uz īpašām grūtībām (interpretācijas vai citas), kurām būtu liela ietekme.

Citās atbildēs par piemērošanu tika minēti šādi aspekti:

---

[15] Kādā vēstulē šajā sakarībā norādīts: *"personas, kas sniedz atbildi, ir tie, kuriem jau ir izpratne par vides jautājumiem. Lai aptvertu plašāku respondentu grupu, reģions (Briseles reģions) iespēju robežās mēģināja līdzās sabiedrības aptaujai veikt konkrētam tematam veltītas aptaujas reprezentatīvā iedzīvotāju grupā."*

- lai līdzdalība būtu iespējami plašāka un aktīvāka, līdzās publikācijām oficiālajos vēstnešos un presē ir jāizvērš proaktīva saziņa (piemēram, sanāksmes, vēstules, semināri) ar potenciāli ieinteresētajām publiskām vai privātām apvienībām;

- pirms galīgā lēmuma pieņemšanas sabiedrību vajadzētu informēt par izteikto viedokļu pieņemšanu vai noraidīšanu, kā arī par iemesliem, kāpēc tie pieņemti vai noraidīti; šajā sakarībā vienas dalībvalsts atbildē tika ierosināts grozīt 2. panta 2. punkta c) un d) apakšpunktu;

- līdzdalībai apspriešanā varētu kaitēt tas, ka sabiedrība nezina, kā izteiktās atbildes tiek ņemtas vērā galīgajā lēmumā, vai tas, ka sabiedrībā valda uzskats, ka atbildes netiek ņemtas vērā efektīvi.

4. KOMISIJAS NOVĒRTĒJUMS

- *2. panta efektivitāte*

Kopumā Komisija uzskata, ka saistībā ar 2. pantu:

- lēmumu pieņemšanas process ir kļuvis pārredzamāks, tā veidojot konstruktīvāku un uz uzticēšanos balstītu dialogu starp kompetentām iestādēm un pilsonisko sabiedrību;

- pieņemtajos lēmumos vairāk tiek ņemtas vērā aizvien lielākas iedzīvotāju daļas vajadzības un intereses, tādējādi atvieglojot plānu un programmu pieņemšanu un īstenošanu;

- rodas lielāka sabiedrības izpratne un interese par vides problēmām konkrētajās aptvertajās jomās (proti, atkritumu apsaimniekošana un ūdens kvalitāte), īpaši reģionu un vietējā līmenī; lūgums Tiesai sniegt prejudiciālu nolēmumu par Valonijas izstrādātu rīcības programmu ūdeņu aizsardzībai pret nitrātu radīto piesārņojumu ir spilgts piemērs.

Protams, sabiedrības līdzdalībai nepieciešams, lai attiecīgās iestādes konsekventi veiktu izmaiņas, jo lēmumu pieņemšanā jāņem vērā vajadzība efektīvi apspriesties ar sabiedrību jau procesa sākumā. Jāpiešķir atbilstīgi finanšu līdzekļi un cilvēkresursi.

Dalībvalstīm jānoskaidro vispiemērotākais brīdis, kad uzsākt apspriešanu, lai nodrošinātu, ka tā notiek, „*kad vēl ir iespējami jebkādi risinājumi*” (kā noteikts Orhūsas konvencijas 6. panta 4. punktā, uz kuru ir sniegta atsauce konvencijas 7. pantā), kā arī tas, kā nodrošināt tās efektivitāti. Šajā sakarībā Komisija konstatējusi, ka dalībvalstis nodrošina, lai par apspriešanas uzsākšanu sabiedrība patiešām zinātu, jo īpaši tā sabiedrības daļa, uz kuru tas attiecas. Ir vērojama tendence nodrošināt ne tikai publikācijas oficiālos izdevumos, bet vienlaikus sniegt informāciju plašsaziņas līdzekļos (presē vai radio), attiecīgajās pašvaldībās izvietotos plakātos un kompetento iestāžu tīmekļa vietnēs. Kā ieteikts vienā atbildē, dalībvalstīm būtu jānoskaidro, vai ir nepieciešams un ir lietderīgi nodrošināt vēl proaktīvāku saziņu, kas izpaužas kā ieinteresētajām publiskām vai privātām apvienībām paredzētas individuālas vēstules, sanāksmes un informatīvi semināri. Komisija konstatējusi arī to, ka šis pēdējais līdzeklis var izrādīties lietderīgs, lai pilsoņus un NVO vairāk iesaistītu apspriešanā.

Tika norādīts, ka vēl aizvien liela daļa pilsoniskās sabiedrības nepiedalās apspriešanā, bet savas atrunas izsaka tad, kad galīgais lēmums pieņemts. Šis aspekts daļēji varētu būt saistīts ar to, ka sabiedrība nezina, kā sniegtās atbildes tiek ņemtas vērā galīgajā lēmumā. Šajā sakarībā Komisija mudina dalībvalstis cik vien iespējams precīzi skaidrot iemeslus, kāpēc

daži ieteikumi ir daļēji vai pilnībā noraidīti. Atbilstoša atgriezeniskā saite ir viens no galvenajiem faktoriem, kas nodrošina lielāku uzticēšanos un veiksmīgāku iznākumu sabiedrības līdzdalības procesā. Šajā posmā netika uzskatīts par vajadzīgu veikt grozījumus 2. panta 2. punkta c) un d) apakšpunktā, kā tas tika ieteikts vienā atbildē.

Komisija apzinās to, ka apspriešanas procedūras var dažkārt ievērojami pagarināt plānu un programmu pieņemšanai atvēlēto termiņu. Šis pagarinājums nav atkarīgs no pašas apspriešanas termiņiem, bet drīzāk gan no izskatāmā projekta rakstura, jo īpaši, ja tas pilsoniskajā sabiedrībā rada pretestību vai bažas. Pienācīga sabiedriskā apspriešana jau plānošanas posmā nostiprina plāna pieņemšanu sabiedrībā, kā arī ierobežo turpmāko bloķēšanu, piemēram, vēršanos tiesā, tā atvieglojot plāna īstenošanu. Tādējādi sabiedrības līdzdalībai pozitīvo aspektu ir vairāk. Termiņu pagarināšanas aspekts vairāk vai mazāk skaidri parādās daudzās atbildēs, un tam nākotnē jāpievērš lielāka uzmanība. Lielāka pieredze direktīvas piemērošanā varētu ļaut rast konkrētus risinājumus, kas nodrošina labāku līdzsvaru starp sabiedrības līdzdalību un pamatotām rūpēm par efektivitāti.

Dalībvalstīm būs jāpieliek vēl lielāki pūliņi, lai visatbilstošākajā līmenī, ņemot vērā katras valsts struktūru un tradīcijas, informētu sabiedrību par direktīvā atzītajām tiesībām un garantijām. Šāda griba pausta vairākās atbildēs. Šis uzdevums nav tikai dalībvalstu ziņā. Arī NVO var efektīvi iesaistīties kā informācijas izplatīšanas starpnieki.

- *Grozījumu priekšlikumi*

Ņemot vērā to, ka gūtā pieredze attiecībā uz 2. pantu ir ierobežota, šajā posmā nebūtu pareizi izteikt priekšlikumus par grozījumiem.

Iepriekšminētajās piezīmēs Komisija formulējusi dažus apsvērumus, kuri varētu palielināt direktīvas efektivitāti. Tā kā sīki izstrādāta sabiedrības līdzdalības kārtība jānosaka katrai dalībvalstij, ņemot vērā tās struktūru un tradīcijas, dalībvalstīm jāizvērtē, vai šie apsvērumi atbilst katras dalībvalsts realitātei, vai to īstenošana ir iespējama un, ja tā, kādā veidā.

2. panta praktiska piemērošana dalībvalstīs un veiksmīgi risinājumi tādu aspektu mazināšanai, kurus uzskata par ne tik pozitīviem, nākotnē varētu radīt vajadzību vai izdevību izdarīt grozījumus.

- *2. panta piemērošanas jomas paplašināšana, attiecinot to uz plāniem un programmām, kas nav minētas I pielikumā*

Neviena dalībvalsts šādu paplašināšanu nav uzskatījusi par nepieciešamu vai atbilstošu. Gluži pretēji, dažas dalībvalstis precizēja, ka, pirms iekļaut citu plānu un programmu 2. panta darbības jomā, būtu nepieciešams skaidrs redzējums attiecībā uz Direktīvas 2001/42/EK 2. panta darbības jomā iekļauto plānu un programmu saraksta apjomu. Proti, dažās atbildēs ieteikts veikt padziļinātu izpēti attiecībā uz 2. panta un Direktīvas 2001/42/EK saistību. Vienā atbildē ir piebilde par to, ka Direktīvas 2003/35/EK pieņemšanas laikā tās I pielikumā paredzēto plānu un programmu saraksts veidots kā izsmeļošs, jo sabiedrības līdzdalību jaunajos plānos un programmās regulētu jauni specifiski instrumenti, lai ievērotu Orhūsas konvenciju. Šā viedokļa pamatā ir direktīvas desmitais apsvērums.

Komisija atzīst, ka vairākos gadījumos vienu un to pašu situāciju varētu regulēt divi instrumenti, šāda iespējamība pastāv sevišķi atkritumu jomā, jo īpaši attiecībā uz turpmākajiem apsaimniekošanas plāniem, kas noteikti Direktīvas 2008/98/EK 28. pantā.

Kopienas likumdevējs pats pamanīja iespējamo pārklāšanos un ar 5. punktu izslēdza 2. panta piemērošanu, ja sabiedrības līdzdalība jau ir īstenota atbilstīgi Direktīvai 2001/42/EK. Turklāt nākamais Tiesas spriedums par saikni starp rīcības programmām ūdeņu aizsardzībai pret nitrātu radīto piesārņojumu un SVN direktīvu būs ļoti svarīgs instruments šo problēmu izpētē.

Turklāt Orhūsas konvencijas piemērošanas rokasgrāmatā[16] ir teikts: *„Viens no 7. panta (..) piemērošanas līdzekļiem ir noteikt procedūras, kas piemērotas sabiedrības līdzdalībai saistībā ar stratēģisko vides novērtējumu (SVN) . SVN ļauj valsts iestādēm plānu, programmu un politikas sagatavošanas gaitā ņemt vērā ietekmi uz vidi. Tā ir viena no iespējamajām metodēm, kas derētu abām 7. panta daļām, t.i., noteikumiem par sabiedrības līdzdalību plānu un programmu sagatavošanā un noteikumiem par sabiedrības līdzdalību politikas izstrādē.*"

Komisija iesniedza ziņojumu par Direktīvas 2001/42/EK (SVN Direktīva)[17] piemērošanu un efektivitāti. Komisija apņemas veikt šo analīzi vai nu saistībā ar pasākumiem, kas varētu būt nepieciešami pēc šā ziņojuma izskatīšanas, vai nu kā īpašu pasākumu. Tās secinājumi tiks pienācīgā veidā nodoti pārējo iestāžu zināšanai, vajadzības gadījumā pievienojot atbilstīgus priekšlikumus.

No tā izriet, ka 2. panta darbības jomas paplašināšana šajā posmā ir priekšlaicīga.

---

16 Piemērošanas rokasgrāmata, ANO, Ņujorka un Ženēva. Tā nav oficiāls Konvencijas tulkojums.

17 Komisijas ziņojums par vides stratēģiskā novērtējuma direktīvas piemērošanu un iedarbīgumu, COM(2009)469, 14.9.2009.

5. SECINĀJUMI

Lai gan trijos gados pēc dalībvalstu veiktās transponēšanas galīgā termiņa (2005. gada 25. jūnijs) valstu līmenī piemērošana ir ļoti ierobežota, direktīvas 2. panta ietekme ir tā, ka sabiedrības tiesības piedalīties lēmumu pieņemšanā attiecībā uz plāniem un programmām ir vienādi pozitīvi atzītas dalībvalstu tiesību aktos. Tas sekmēja sabiedrības interesi par vides problēmām, tajās aizvien iekļaujot ilgspējīgās attīstības dimensiju, vismaz to personu vai struktūru vidū, kurām ir vislielākā izpratne par to. Uzsāktā darbība ir jāturpina, lai sabiedrība vairāk zinātu savas tiesības un lai panāktu patiesu aizvien lielāka skaita cilvēku piedalīšanos apspriešanā. Katrai dalībvalstij, ņemot vērā tās specifiku un tradīcijas, jāsasniedz šie mērķi, izmantojot vispiemērotākos instrumentus. Turklāt tām jādara viss nepieciešamais, lai piešķirtu cilvēkresursus un finanšu līdzekļus, kas vajadzīgi šā panta efektīvai piemērošanai.

Šādā situācijā Komisija neuzskata, ka būtu atbilstīgi izteikt priekšlikumus par grozījumiem vai 2. panta piemērošanas jomas paplašināšanu, līdzās pašreizējām programmām un plāniem attiecinot to uz citiem plāniem un programmām. Gluži pretēji, ņemot vērā savstarpējo saikni, kas var pastāvēt starp šo pantu un Direktīvu 2001/42/EK, tā veiks dažu dalībvalstu ieteikto abu instrumentu analīzi, un šīs analīzes rezultāti attiecīgā laikā tiks darīti zināmi pārējām iestādēm.